

Overijse, Kouterstraat

Nota Proefsleuvenonderzoek

Auteurs:

Jessica Siemons

Autorisatie:

B.A.T.M. Weekers-Hendrikx (OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)

Colofon

VEC Nota 858

Overijse— Kouterstraat
Nota proefsleuvenonderzoek

Vlaams Erfgoed Centrum bv
Auteurs: J. Siemons

Archeologienota ID 14489

In opdracht van: Vertrouwelijk
Foto's en tekeningen: Vlaams Erfgoed Centrum, tenzij anders vermeld

© Vlaams Erfgoed Centrum bv, Geel, mei '21

Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaandelijke schriftelijke toestemming van Vlaams Erfgoed Centrum bv.

Vlaams Erfgoed Centrum bv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek

ISSN 2506-7486

Vlaams Erfgoed Centrum
Liesdonk 5
2440 Geel
Tel +32 (0)14 95 34 70
info@vlaamserfgoedcentrum.be
www.vlaamserfgoedcentrum.be

Inhoud

1	Inleiding	5
1.1	Algemeen	5
1.2	Administratieve gegevens	5
1.3	Archeologische voorkennis en maatregelen	7
1.4	Doelstelling en onderzoeksvragen	9
1.5	Huidig gebruik en verstoringen	9
1.6	Beschrijving van de geplande werken	10
2	Werkwijze en onderzoeksstrategie	11
2.1	Strategie	11
2.2	Methodiek tijdens het veldwerk	14
3	Assessmentrapport	14
3.1	Methoden, technieken en criteria bij het assessment	14
3.2	Aardkundige beschrijving	15
3.3	Assessment van de sporen	16
4	Besluit	19
4.1	Assessment van het onderzochte gebied	19
4.2	Bepaling van vervolgonderzoek	20
5	Samenvatting	20
	Literatuur	21
	Geraadpleegde websites	21
	Bijlage 1 Plannenlijst	22
	Bijlage 2 Fotolijst	23
	Bijlage 3 Tekeninglijst	24
	Bijlage 4 Sporenlijst	24
	Bijlage 5 Gedetailleerde sporenkaarten	25
	Bijlage 6 Vlak- en maaiveldhoogtes	26
	Bijlage 7 Beschrijving referentieprofiel	28
	Bijlage 8 Afkortingen in de database	32

Tabel 1. Overzicht van de verschillende (pre)historische perioden.

Periode	Tijd in jaren	
Nieuwste tijd:		19 ^e E - heden
Nieuwe tijd:		16 ^e E - 18 ^e E na Chr.
Middeleeuwen:		5 ^e E - 15 ^e E na Chr.
Late Middeleeuwen	13 ^e E - 15 ^e E na Chr.	
Volle Middeleeuwen	10 ^e E - 12 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen C / Karolingische periode	8 ^e E - 9 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen B / Merovingische periode	6 ^e E - 8 ^e E na Chr.	
Vroege Middeleeuwen A / Frankische periode	5 ^e E - 6 ^e E na Chr.	
Romeinse tijd:		57 voor Chr. - 402 na Chr.
IJzertijd:		800 - 57 voor Chr.
Late IJzertijd	250 - 57 voor Chr.	
Midden-IJzertijd	475/450 - 250 voor Chr.	
Vroege IJzertijd	800 - 475/450 voor Chr.	
Bronstijd:		2100/2000 - 800 voor Chr.
Neolithicum (Jonge Steentijd):		5300 - 2000 voor Chr.
Finaal-Neolithicum	3000 - 2000 voor Chr.	
Laat-Neolithicum	3500 - 3000 voor Chr.	
Midden-Neolithicum	4500 - 3500 voor Chr.	
Vroeg-Neolithicum	5300 - 4800 voor Chr.	
Mesolithicum (Midden-Steentijd):		ca. 9500 - 4000 voor Chr.
Paleolithicum (Oude Steentijd):		tot 10 000 voor Chr.

Bron: Onderzoeksbaldans Vlaanderen

1 Inleiding

1.1 Algemeen

In opdracht heeft VUHbs archeologie in maart 2020 een archeologienota opgesteld van de locatie Kouterstraat, Overijse (ID 14489). Hierin werd een landschappelijk booronderzoek geadviseerd. In september 2020 werd door VUHbs archeologie het landschappelijk booronderzoek uitgevoerd (2020J327). Aan de hand van de boringen werd in eerste instantie geen onderzoek geadviseerd door VUHbs archeologie (ID 16561). Na de weigering is besloten toch een proefsleuvenonderzoek uit te voeren (afb. 1-2). Het advies van VUHbs archeologie is niet aangepast in hun rapport. De onderzoeken zijn uitgevoerd naar aanleiding van de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel met bufferbekken en nieuwe groenzone.

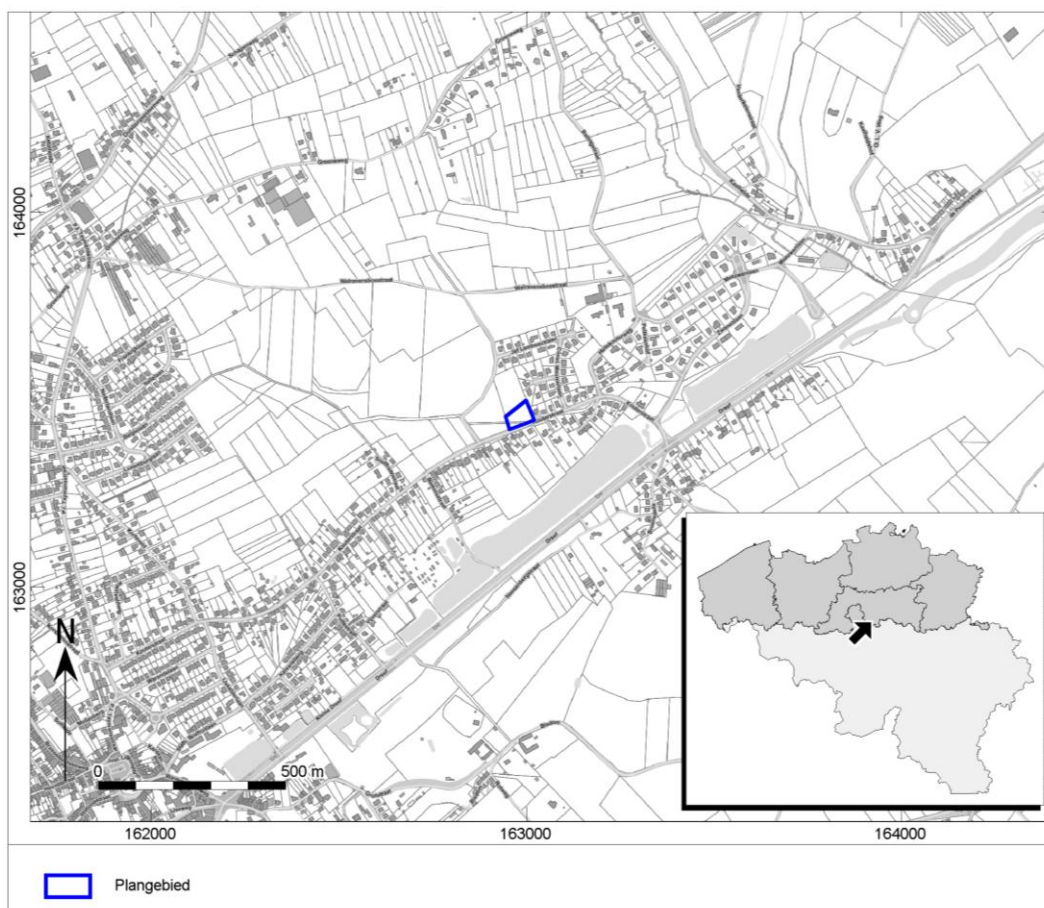
Het proefsleuvenonderzoek is uitgevoerd op maandag 26 april 2021 door Jessica Siemons (veldwerkleider) en Brent Belis (assistent-archeoloog) van het Vlaams Erfgoed Centrum. De graafmachine werd geleverd door DaVeGro bvba. Controle en coördinatie van de velddocumentatie is uitgevoerd door Jan Willem Beestman.

Het archeologisch onderzoek stond onder toezicht van Giel Verbeelen (Onroerend Erfgoed provincie Vlaams-Brabant).

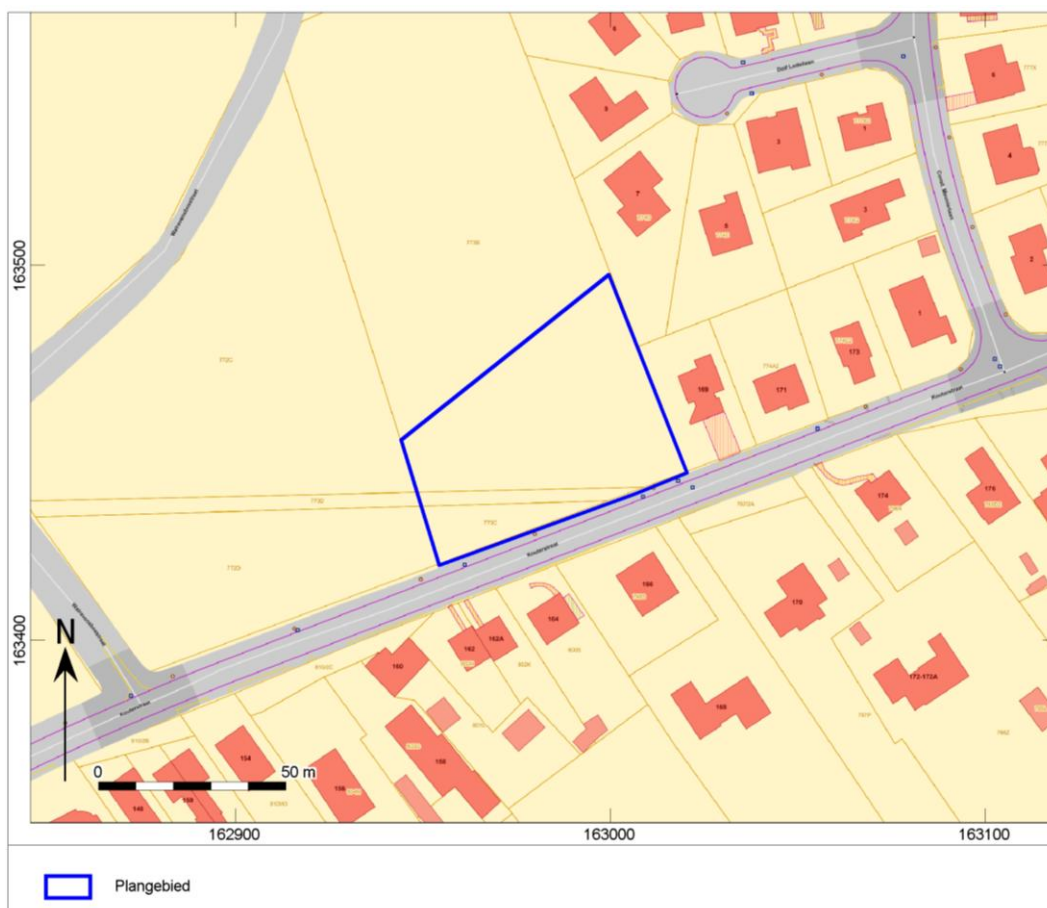
De documentatie die tijdens het proefsleuvenonderzoek is verzameld, wordt bewaard bij Vlaams Erfgoed Centrum bv.

1.2 Administratieve gegevens

Uitgevoerde fasen binnen nota:	Proefsleuvenonderzoek (archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem)
Aanleiding:	Aanleg gescheiden riolering, bufferbekken en groenzone
Locatie:	Kouterstraat
Plaats:	Overijse
Gemeente:	Overijse
Provincie:	Vlaams-Brabant
Kadastrale gegevens:	Overijse 4 afd sectie D, 773B, 773C en 773D
Diepte bodemverstoring	Max. 30 cm -mv
Oppervlakte plangebied	± 3259
Coördinaten (<i>bounding box</i> ; <i>Lambertcoördinaten</i> (<i>EPSG:31370</i>))	163.000/163.497 163.020/163.444 162.954/163.419 162.944/163.452
Projectcode	2020J327 (landschappelijk booronderzoek) 2021D201 (proefsleuvenonderzoek)
VEC-projectcode:	OVEE-21/ 4230307
ID archeologienota	ID 14489
Auteurs:	J. Siemons (veldwerkleider) J. Huizer (aardkundige)
Projectmedewerker(s):	J. Siemons (veldwerkleider) B. Belis (archeoloog-assistent)
Autorisatie:	B. Weekers-Hendriks (erkende archeoloog, OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)
Begindatum onderzoek:	26 april 2021
Einddatum onderzoek:	26 april 2021
Beheer en plaats documentatie:	Vlaams Erfgoed Centrum Liesdonk 5 2440 Geel
Relevante thesaurustermen:	Archeologische vooronderzoek met ingreep in de bodem; Archeologische waarde

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied te Overijse

Afb. 2. Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek aan de Kouterstraat

1.3 Archeologische voorkennis en maatregelen

In opdracht heeft VUHbs archeologie in maart 2020 een archeologienota opgesteld van de locatie Kouterstraat, Overijse¹ (ID 14489). Hierin werd een landschappelijk booronderzoek geadviseerd voor 1 zone, namelijk de zone met het bufferbekken aan de Kouterstraat. Aan de hand van de boringen werd geen onderzoek geadviseerd. Na de weigering van de nota werd besloten om toch een proefsleuvenonderzoek uit te voeren.

Uit het bureauonderzoek is gebleken dat in de bredere omgeving rond het plangebied weinig aanwijzingen gevonden zijn. Op de CAI zijn er een aantal meldingen in de directe omgeving van het plangebied aanwezig (afb. 3). Ze dateren voornamelijk uit Middeleeuwen tot en met de Nieuwe Tijd. In mindere mate zijn er ook resten gekend uit de Steentijd en Nieuwste Tijd. Het gaat om meldingen vanuit historische bronnen. Archeologische onderzoek is in de directe omgeving niet gekend.

Op basis van de gekende informatie werd de kans het grootst ingeschat voor het aantreffen van resten en/of sporen uit de Prehistorie en Middeleeuwen/Nieuwe Tijd. De algemene verwachting om archeologische resten en/of sporen uit zeer uiteenlopende perioden (vanaf de Steentijd t.e.m. Nieuwste

¹ Beukelaar-Van Gulik en Groenhuijzen, 2020.

Tijd) aan te treffen wordt laag ingeschat. Op basis hiervan werd een landschappelijk booronderzoek geadviseerd.

Tabel 2. Overzicht van de CAI-meldingen.

CAI-melding	Beschrijving	Periode
1343	Motte	Late Middeleeuwen
1529	Hof ten Bisdom: alleenstaande hoeve	Late Middeleeuwen
4711	Ketelheide hoeve	16 ^{de} eeuw
5166	Sint-Martinuskerk + grafveld	Late Middeleeuwen
5167	Kasteel van IJse/Isque	Late Middeleeuwen
5171	Hof ter Geiten: alleenstaande hoeve	Late Middeleeuwen
5183	Hof Stokkem: alleenstaande hoeve	Volle Middeleeuwen
15079	Losse vondst: 2 stenen artefacten, 1 Siegburg scherf, 1 Raeren scherf	Neolithicum, Middeleeuwen-Nieuwe Tijd
15081	Losse vondst: aardewerk scherven	Vroege Middeleeuwen, Nieuwe Tijd
165321	Bunker C44, KW-linie, commando 2 ^{de} lijn	WOII
165323	Bunker VB 63, KW-linie, connectiekamer	WOII
212383	Fort Blanplein: 1707 fort, 1635 Frans legerkamp	Nieuwe Tijd
212902	Kapel	19 ^{de} eeuw
221798	Kardaan straat: Wal	Late Middeleeuwen

Afb. 3. CAI-locaties rond het plangebied.

Het landschappelijk booronderzoek is uitgevoerd op 15 september 2020 door VUHbs archeologie (2020J327). Tijdens het landschappelijk booronderzoek is binnen één zone boringen gezet, namelijk in de zone van het bufferbekken aan de Kouterstraat. Het onderzoek bestond uit 7 boringen. Tijdens het booronderzoek werd een colluviumpakket van ongeveer 1m-2m dik aangetroffen. Hieronder was een B- en C-horizont aanwezig. Het archeologisch vlak werd vastgesteld aan de top van de B-horizont waardoor een vrijgave werd geadviseerd. Echter is er ook een archeologisch vlak aan de top van het colluvium aanwezig waardoor een proefsleuvenonderzoek nodig was. Het bijgevoegd boorrapport vermeldt nog het oude advies van de VUHbs archeologie.

1.4 Doelstelling en onderzoeksvragen

Het proefsleuvenonderzoek heeft tot doel om de verwachting opgesteld tijdens het bureauonderzoek te toetsen, en indien de aanwezigheid van sporen kan worden gestaafd een waardering aan de vindplaats geven.

In het Programma van Maatregelen² werden de volgende onderzoeksvragen opgesteld voor het proefsleuvenonderzoek:

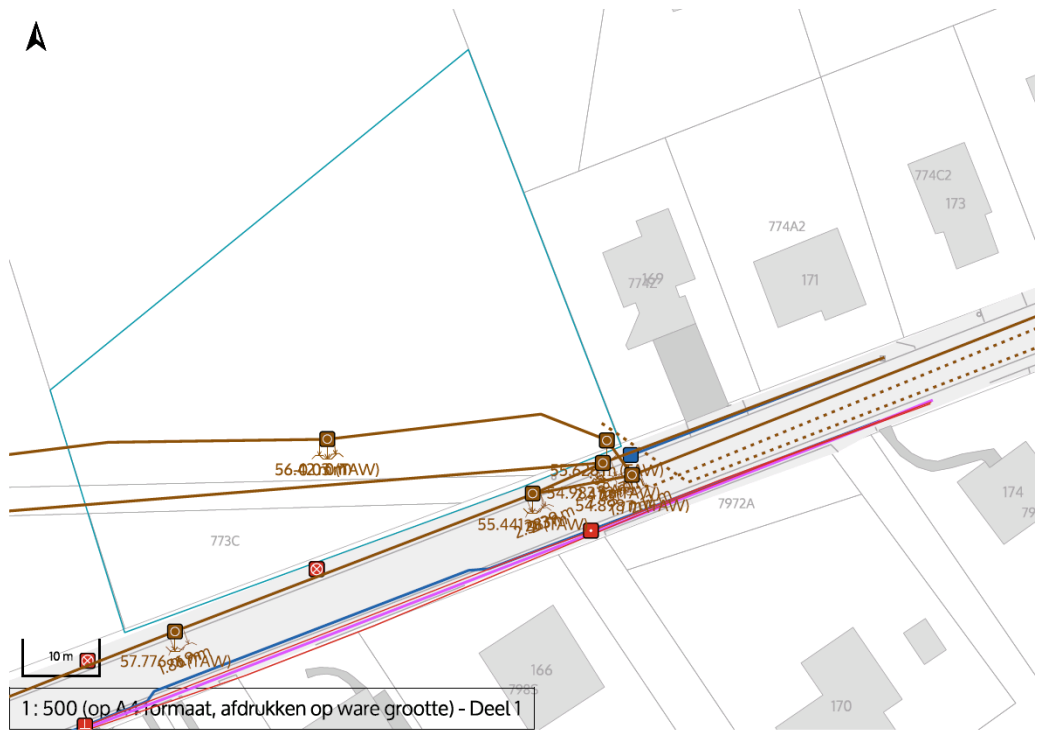
- Hoe is de opbouw van de ondergrond?
- Zijn er sporen aanwezig?
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
- Zijn er aanwijzingen voor funeraire contexten?
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek? Wat is de verwachte sporendensiteit?

1.5 Huidig gebruik en verstoringen

Het plangebied ligt aan de Kouterstraat. Het plangebied is grotendeels in gebruik als weide en ten zuiden van de gracht is het overwoekerd. Het perceel is ongeveer 3259 m² groot. Het plangebied bestaat uit de percelen 773B, 773C en 773D.

In het kader van het onderzoek zijn gegevens met betrekking tot de aanwezigheid van ondergrondse kabels en leidingen opgevraagd bij het KLIP (afb. 4). Er zijn twee waterleidingen aanwezig binnen het plangebied. Hierdoor konden de proefsleuven niet helemaal volgens plan aangelegd worden. De noordelijke proefsleuven zijn ingekort in het zuiden.

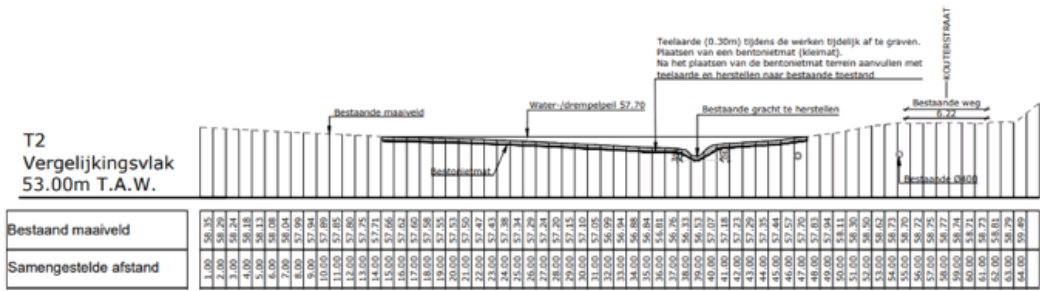
² Beukelaar-van Gulik en Groenhuijzen, 2020a.

Afb. 4. KLIP melding van het plangebied aan de Kouterstraat.

1.6 Beschrijving van de geplande werken³

Het doel van het project is om de afwatering van het vuilwater naar de IJse te stoppen en om de afwatering van de Koningberg naar de riolering te verminderen (afb. 5-6). Hierbij zal ter hoogte van de Kouterstraat een gescheiden rioolstelsel worden aangelegd. Er worden drie nieuwe overstorten geplaatst: aan de zuidoosthoek van het bufferbekken, ter hoogte van de kruising met de Hellekouterweg en bij de aansluiting aan de IJse. Ook wordt er aan de voet van de Koningsberg een bufferbekken voorzien om het hemelwater daar te bufferen en gescheiden van het afvalwater te lozen. Het bufferbekken zal voor een verstoring van ca. 30 cm zorgen.

Afb. 5. Geplande werken van het bufferbekken (bron: opdrachtgever).

³ Voor conformiteit is de informatie overgenomen uit de archeologienota Beukelaar-van Gulik en Groenhuijzen, 2020.

Afb. 6. Geplande werken binnen het plangebied (bron: opdrachtgever)

2 Werkwijze en onderzoeksstrategie

2.1 Strategie

Het onderzoek is uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk en de bepalingen uit het programma van maatregelen. Voor de start van het proefsleuvenonderzoek is een melding van aanvang gedaan (ID 4627) bij het agentschap Onroerend Erfgoed. Tevens is een projectcode aangevraagd in het archeologieportaal (2021D201).

Om een betrouwbaar beeld te kunnen vormen van de aanwezige archeologie binnen het plangebied, diende een oppervlakte van ongeveer 12,5% worden onderzocht door middel van proefsleuven en kijkvensters. Er is gekozen voor dit percentage omdat op die manier genoeg oppervlakte onderzocht kon worden om een goede archeologische verwachting te bekomen van het plangebied.

Binnen het plangebied waren zes proefsleuven gepland. De proefsleuven waren: 2x7, 2x16m, 2x23m, 2x26m, 2x27m en 2x38m. Dit komt overeen met 275m² van de in totaal 3259 m². Door de aanwezigheid van twee leidingen kon ongeveer 824 m² niet onderzocht worden. Hierdoor is de te onderzoeken zone maar 2435 m². Het proefsleuven plan bestond dus uit ongeveer 11% van de te onderzoeken zone. Er was nog ongeveer 1,5% voorzien voor kijkvensters of dwarssleuven.

De zone waarin het proefsleuvenonderzoek werd uitgevoerd betrof een perceel met in het noorden een weide en in het zuiden een dichtbegroeide zone (afb. 7). Hiertussen lag een kleine gracht en was een afrastering aanwezig (afb. 8). De proefsleuven konden deels volgens plan aangelegd worden. De meest zuidelijke proefsleuf kon niet geheel aangelegd worden door de aanwezigheid van bomen/struiken en een kleine houten schuurtje. Ook moest de twee proefsleuven in het westen een beetje verschoven worden door de aanwezigheid van een grote boom die behouden wordt (afb. 9). In totaal werd ca. 326 m² van het terrein onderzocht (afb. 10). Dit komt neer op ca. 13,3%. Er werden twee kijkvensters aangelegd in werkput 1 en 3 om de afwezigheid van sporen verder te staven. Omdat de westelijke proefsleuven niet helemaal volgens plan aangelegd kon worden door de aanwezigheid van de boom, is een dwarssleuf getrokken tussen werkput 5 en 6. Hierdoor is een representatief beeld van het terrein bekomen.

Afb. 7. Foto van de dichtbegroeide zone in het zuiden.

Afb. 8. Foto van de gracht en afrastering.

Afb. 9. Foto van de te behouden boom.

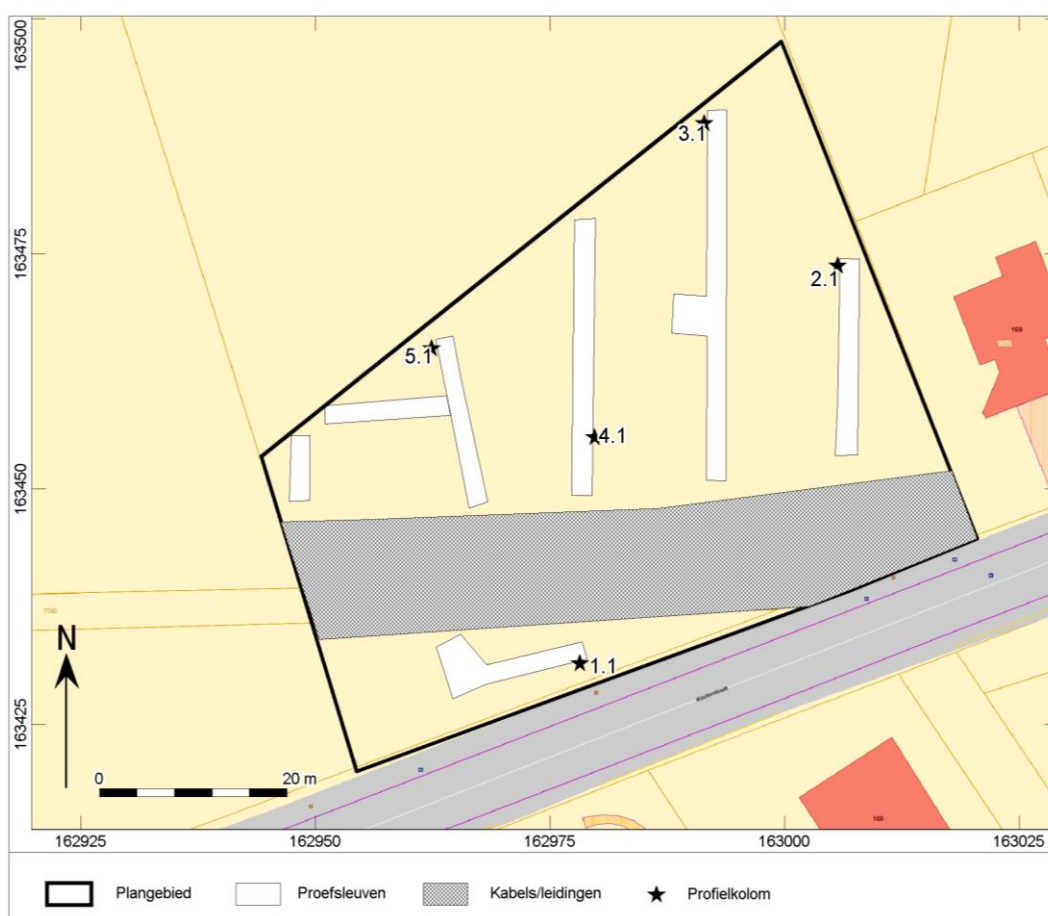
Afb. 10. Overzicht van de aangelegde werkputten.

2.2 Methodiek tijdens het veldwerk

Het archeologische vlak is onder begeleiding van de veldwerkleider machinaal aangelegd door een banden kraan met een gladde bak. Het vlak is ter plaatse van de sporen en selectief in de lege zones manueel opgeschaafd om de leesbaarheid te bevorderen. De sleuven en de stort zijn met behulp van een metaaldetector onderzocht. Hierna zijn het vlak en de sporen digitaal ingemeten en uitvoerig beschreven (spoornummer, vorm, soort, kleur, samenstelling) met behulp van een *Global positioning system* (GPS).

Om een indruk te krijgen van de aard en conservering zijn enkele grondsporen met de hand gecoupeerd. Alle antropogene sporen zijn in het vlak gefotografeerd en de gecoupeerde sporen zijn gefotografeerd, getekend (schaal 1:20) en beschreven.

Om de bodemopbouw te bestuderen zijn er vijf profielkolommen aangelegd (afb. 11). De profielkolommen zijn handmatig opgeschaafd en vervolgens ingekrast. De kolommen zijn bestudeerd door een aardkundige. De lithologische lagen zijn gedocumenteerd, alsook de archeologisch relevante lagen zoals vegetatiehorizonten, cultuurlagen en sporen. Alle lagen zijn beschreven op textuur, kleur en bodemkundige verschijningen.

Afb. 11. Locatie van de profielkolommen (opgebouwd uit werkput en profielnummer).

3 Assessmentrapport

3.1 Methoden, technieken en criteria bij het assessment

Er ontbreekt een assessment van de stalen omdat er geen relevante stalen genomen konden worden. Een assessment van het vondstmateriaal ontbreekt door de afwezigheid van vondsten. Het assessment van de sporen werd uitgevoerd op basis van de digitale plannen en coupetekeningen, de foto's en de spoorbeschrijvingen. Deze gegevens werden bestudeerd in relatie tot historisch kaartmateriaal en luchtfoto's.

3.2 Aardkundige beschrijving

Tijdens het veldwerk zijn er vijf diepe profielen opgeschaafd en gedocumenteerd. Deze zijn beschreven op lithologie, sedimentologie en bodemvorming. De bodems zijn beschreven per onderscheiden hoofd- en subhorizont. Van elk profiel is, indien nodig, het koolzure kalkgehalte bepaald met behulp van een 10% zoutzuuroplossing. Daarnaast zijn, indien aanwezig, sedimentaire structuren beschreven.

De X- en Y-coördinaten zijn ingemeten met een *Global positioning system* (GPS) met een nauwkeurigheid van 1 cm (planimetrie in Lambertcoördinaten (EPSG:31370)). De Z-coördinaten zijn tevens tot op 1 cm nauwkeurig bepaald, op basis van de Tweede Algemene Waterpassing.

Geologische en bodemkundige schets

Het plangebied situeert zich in de geografische streek de Leemstreek. Het plangebied bevindt zich op de flank van de IJse vallei. De IJse mondt een aantal kilometer in het noordoosten uit in de Dijle. De IJse is ter hoogte van het plangebied gelegen op 51m TAW. Het plangebied ligt rond 57m TAW.

Volgens de Tertiaire kaart (65 tot 1,7 miljoen jaar geleden) treft men in het plangebied aan de top van de Tertiaire afzettingen de Formatie van Brussel voor. De Formatie van Brussel bestaat uit een bleekgrijs fijn zand dat kalkhoudend en soms fossielhoudend is. De diagenese heeft concreties en harde banken in deze formatie gevormd zowel door kalk- als kiezelcementatie en meer uitzonderlijk door limoniet.

In het plangebied treft men het zogenaamde profieltype 2 van de Quartairgeologische kaart aan. Profieltype 2 bestaat uit eolische afzettingen (zand tot silt) die dateerbaar zijn tot het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) of mogelijk het Vroeg-Holocene. Specifiek voor het plangebied gaat het om leemafzettingen. Lokaal zijn deze afzettingen mogelijk aangevuld of vervangen door hellingsafzettingen uit het Quartair. Gezien de ligging van het plangebied op een helling behoort dit ook specifiek voor het plangebied tot de mogelijkheden.

Volgens de bodemkaart komt binnen het plangebied voornamelijk bodemtype ADp voor. Verder komt er in het zuiden een klein deel van een Aba1 en sAba bodem voor. Het ADp type is een matig droge tot matig natte leembodem zonder profiel. Dit type komt voor in lage brede depressies, op de lage rand van hellingen en als oeverwal in alluviale valleien. Het Aba1 type is een droge leembodem met een textuur B-horizont en is typisch voor geëordeerde leembodems. Het sAba type is een droge leembodem met een textuur B-horizont en heeft een zandsubstraat op geringe diepte (<75 cm).

Landschappelijk booronderzoek

Het landschappelijk bodemonderzoek heeft binnen het plangebied aangetoond dat er sprake is van een deels intact gebleven natuurlijke bodemopbouw. Over het algemeen was er een dik pakket colluvium aanwezig met daaronder de B- en C-horizont. Het archeologisch vlak werd beschouwd op de top van de B-horizont. Echter is er ook een archeologisch vlak aan de top van het colluvium aanwezig.

Bodemopbouw in het projectgebied

Het plangebied bestaat uit een droge leembodem waarbij de natuurlijke bodemopbouw deels bewaard is gebleven. Over het algemeen was er een dik colluviumpakket met daaronder de B en/of C-horizont aanwezig (afb. 12). Hierboven werd steeds een dunne A-horizont aangetroffen. Het colluvium werd steeds herkend door de aanwezigheid van baksteen- en/of houtskoolspikkels. Er kon geen onderscheid in lagen gemaakt worden in het pakket colluvium waardoor er maar één archeologisch vlak aanwezig was in het colluvium. De B- en/of C-horizont bevond zich tussen 1,3-1,6m diepte. In werkput 5 werd direct de C-horizont aangetroffen onder het colluvium (afb. 12). Het gaat hier om een blauwgroen gereduceerde horizont die te maken heeft met de natte bodems in de omgeving van de gracht en de IJse. Het plangebied kent een duidelijke invloed van erosie. De bodem kan getypeerd worden als een ADp bodem.

De referentieprofielen vertonen de volgende profielopbouw (afb.12):

Profiel 2.1

S1000	LZ1, donker grijsbruin: bouwvoor (Aph-horizont)
S2500	LZ1, bruin gevlekt: natuurlijk ophogingspakket van erosiemateriaal (colluvium)
S5000	LZ1, lichtbruin bruin gevlekt: inspoelingslaag (B-horizont)

Profiel 5.1

- S1000 LZ1, donker grijsbruin: bouwvoor (Ap-horizont)
 S2500 LZ1, bruin: natuurlijk ophogingspakket van erosiemateriaal (colluvium)
 S5000 LZ1, blauwgroen: gereduceerde moederbodem (C-horizont)

Afb. 12. Profiel 2.1(links) en profiel 5.1(rechts).

Conclusie

Het plangebied betreft een droge tot natte leembodem. Het archeologische niveau lag op de top van het colluvium. Over het hele plangebied werd een dik pakket colluvium aangetroffen. De B- en/of C-horizont lag op ongeveer 1,3-1,6 m diepte. De aangetroffen bodem komt overeen met het verwachte ADp type van de bodemkaart.

3.3 Assessment van de sporen

Tijdens het proefsleuvenonderzoek zijn in totaal 2 sporen geregistreerd. Deze zijn geïnterpreteerd als laag (LG) en recente verstoring (REC) (afb. 13). De recente verstoringen die direct in het vlak zijn aangetroffen hebben steeds het spoornummer 999 (REC) gekregen. De recente verstoringen konden in het vlak herkend worden aan de donker bruine of grijze vulling en de opvulling van puin. In bijlage 4 is de sporenlijst terug te vinden. De gedetailleerde sporenkaarten en vlakhoogtekaarten zijn ondergebracht in de bijlagen 5 en 6.

Afb. 13. Allesporenkaart.

In werkput 3 werd in het noorden een steenrijke zandige laag aangetroffen die bovenop het colluvium lag (afb. 14). Het ging niet om een brede greppel in het profiel. Het gaat hier waarschijnlijk om een zandsubstraat zoals bij een sAba bodem voorkomt. Verder werd er in werkput 5 een rechthoekige recente verstoring aangetroffen (afb. 15). Om de afwezigheid van sporen te staven is in werkput 1 en 3 een kijkvenster aangelegd (afb. 16-17). Verder is er een dwarssleuf aangelegd tussen werkput 5 en 6. Hierdoor is een representatief beeld van het terrein bekomen.

Afb. 14. Zandig substraat in werkput 3.

Afb. 15. Vlakfoto de recente verstoring in werkput 5.

Afb. 16. Kijkvenster in werkput 1.

Afb. 17. Kijkvenster in werkput 3.

4 Besluit

4.1 Assessment van het onderzochte gebied

Op basis van het bureauonderzoek en landschappelijk booronderzoek werden archeologische resten uit het Neolithicum en de Middeleeuwen-Nieuwe Tijd het meest verwacht. In het plangebied werden geen archeologische relevante sporen aangetroffen. Er werd enkel een natuurlijke laag en een recente verstoring gevonden.

De onderzoeksvragen kunnen als volgt worden beantwoord:

- Hoe is de opbouw van de ondergrond?
De bodem bestond uit een A-horizont, colluvium en een B- en/of C-horizont. De A-horizont was een donkerbruin grijze bouwvoor. Daaronder werd een dik pakket colluvium aangetroffen die tot ongeveer 1,3-1,6 reikte. Het colluvium had een bruin gevlekte kleur en had soms baksteen/houtskoolspikkels. Hieronder werd meestal nog een B-horizont aangetroffen en lag de C-horizont op onbekende diepte. In werkput 5 werd onder het colluvium een gereduceerde C-horizont aangetroffen.
- Zijn er sporen aanwezig?
Er werden geen archeologisch relevante sporen aangetroffen. Enkel een recente verstoring en een natuurlijke zandlaag zijn gevonden.
- Zijn de sporen natuurlijk of antropogeen?
De recente verstoring is antropogeen en de laag is natuurlijk.
- Hoe is de bewaringstoestand van de sporen?
Er werden geen archeologische relevante sporen aangetroffen waarvan de bewaringstoestand bepaald kon worden.

- Maken de sporen deel uit van één of meerdere structuren?
Er werden geen structuren aangetroffen door de afwezigheid van sporen.
- Behoren de sporen tot één of meerdere periodes?
De recente verstoring is zeer waarschijnlijk uit de Nieuwste Tijd.
- Zijn er aanwijzingen voor funeraire contexten?
Er zijn geen aanwijzingen gevonden voor funeraire contexten.
- Welke aspecten verdienen bijzondere aandacht bij een eventueel vervolgonderzoek? Wat is de verwachte sporendensiteit?
Er wordt geen vervolgonderzoek geadviseerd.

4.2 Bepaling van vervolgonderzoek

Vervolgonderzoek biedt door de afwezigheid van archeologische sporen geen kennisvermeerdering. Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert daarom geen vervolgonderzoek voor het plangebied aan de Kouterstraat te Overijse.

5 Samenvatting

In opdracht heeft VUHbs archeologie in maart 2020 een archeologienota opgesteld van de locatie Kouterstraat, Overijse (ID 14489). Hierin werd een landschappelijk booronderzoek geadviseerd. In september 2020 werd door VUHbs archeologie het landschappelijk booronderzoek uitgevoerd (2020J327). Aan de hand van de boringen werd in eerste instantie geen onderzoek geadviseerd door VUHbs archeologie (ID 16561). Na de weigering is voor een proefsleuvenonderzoek gekozen. De onderzoeken zijn uitgevoerd naar aanleiding van de aanleg van een gescheiden rioleringsstelsel met bufferbekken en nieuwe groenzone.

Op basis van het bureauonderzoek is er sprake van een hoge archeologische verwachting voor de periodes Neolithicum en Middeleeuwen-Nieuwe Tijd. Deze verwachting is gebaseerd op de landschapsgenese van het plangebied, de daarmee samenhangende bewoningsgeschiedenis en de aanblik van het plangebied op geraadpleegd historisch kaartmateriaal.

Tijdens het landschappelijk booronderzoek zijn 7 boringen gezet. Hierbij werd een dik pakket colluvium met daaronder een B- en C-horizont aangetroffen. Het archeologische vlak lag tussen 1-2m diep waardoor er vrijgave was geadviseerd. Echter is er nog een archeologisch vlak aanwezig op het colluvium. Hierdoor is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.

Omdat er een potentieel aan archeologisch waardevolle contexten was, is een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd. Hierbij werden er enkele sleuven uitgegraven om uitspraak te doen over de aanwezigheid van archeologische sporen. Tijdens dit onderzoek bleek dat het plangebied geen archeologisch relevante sporen bevatte. Hierdoor is er geen potentieel voor kennisvermeerdering in de vorm van vervolgonderzoek.

Het Vlaams Erfgoed Centrum adviseert daarom geen vervolgonderzoek voor het plangebied aan de Kouterstraat te Overijse.

Literatuur

Beukelaar-van Gulik, T./M.R. Groenhuijzen, 2020: *Overijse-Kouterstraat/Huldenberg-De Peuthystraat (23.338). Archeologienota/Bureauonderzoek*, Amsterdam (Zuidnederlandse Archeologische Notities 804).

Beukelaar-van Gulik, T./M.R. Groenhuijzen, 2020a: *Overijse-Kouterstraat/Huldenberg-De Peuthystraat (23.338). Programma van Maatregelen*, Amsterdam (Zuidnederlandse Archeologische Notities 804).

Geraadpleegde websites

<http://www.geopunt.be/kaart>

<https://dov.vlaanderen.be/dovweb/html/index.html>

<https://id.erfgoed.net>

Bijlage 1 Plannenlijst

Projectcode	2021D201
Onderwerp	Plannenlijst
Plannummer	1
Type plan	Topografische kaart
Onderwerp plan	Locatiekaart van het plangebieden te Overijse
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30-04-2021
Plannummer	2
Type plan	GRB-kaart
Onderwerp plan	Aanduiding van het uit te voeren archeologisch onderzoek aan de Kouterstraat
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30-04-2021
Plannummer	3
Type plan	CAI-kaart
Onderwerp plan	CAI-locaties rond de plangebieden.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30-04-2021
Plannummer	4
Type plan	Technische kaart
Onderwerp plan	KLIP melding
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	04-2021
Plannummer	5
Type plan	Technische tekening
Onderwerp plan	Geplande werken van het bufferbekken.
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2020
Plannummer	6
Type plan	Technische tekening
Onderwerp plan	Geplande werken binnen het plangebied
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	2020
Plannummer	10

Type plan	Luchtfoto
Onderwerp plan	Overzicht van de aangelegde werkputten
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30-04-2021
Plannummer	11
Type plan	GRB-kaart
Onderwerp plan	Locatie van de profielkolommen
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30-04-2021
Plannummer	13
Type plan	Overzichtskaart
Onderwerp plan	ASK
Aanmaakschaal	Onbekend
Aanmaakwijze	Digitaal
Datum	30-04-2021

Bijlage 2 Fotolijst

Projectcode	2021D201
Onderwerp	Fotolijst
ID	7
Type	Sfeerfoto
Onderwerp	Foto van de dichtbegroeide zone in het zuiden
ID	8
Type	Sfeerfoto
Onderwerp	Foto van de gracht en afrastering
ID	9
Type	Sfeerfoto
Onderwerp	Foto van de te behouden boom
ID	12
Type	Profielfoto
Onderwerp	Profiel 2.1 en 5.1
ID	14
Type	Vlakfoto
Onderwerp	Zandig substraat in werkput 3
ID	15
Type	Vlakfoto
Onderwerp	Recente verstoring in werkput 5

ID	16
Type	Vlakfoto
Onderwerp	Kijkvenster in werkput 1
ID	17
Type	Vlakfoto
Onderwerp	Kijkvenster in werkput 3

Bijlage 3 Tekeninglijst

Projectcode	2021D201
Onderwerp	Tekeningenlijst
Tekeningnummer	1
Type	Profieltekening
Onderwerp	Profielkolommen
Aanmaakschaal	1:20
Aanmaakwijze	Manueel
Datum	26-04- 2021

Bijlage 4 Sporenlijst

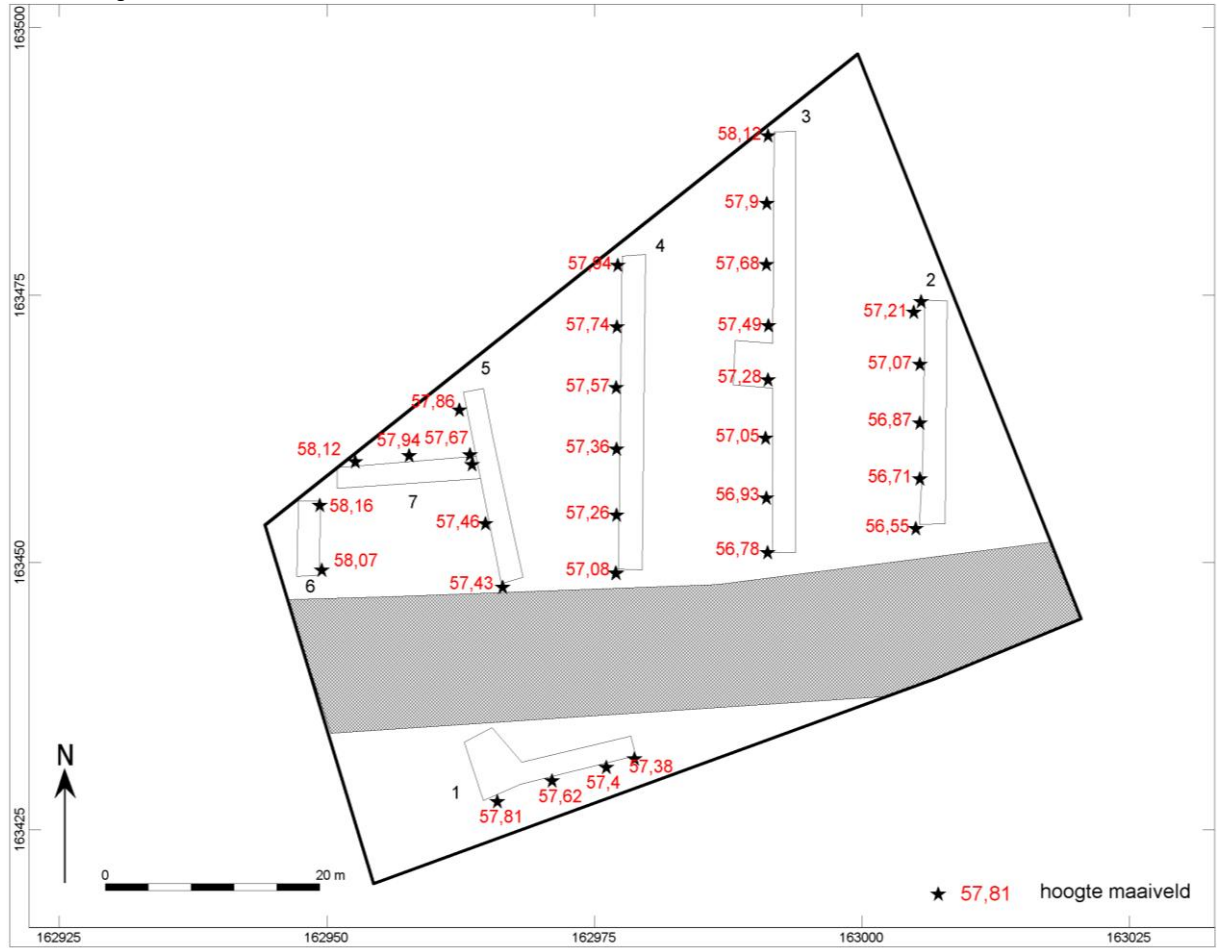
OPGR_ID	PUTNR	VLAKNR	SPOORN	VULLINGNR	AARDSPoor	VORM_VLAK	VORM_COUPE	DIEPTE	TINT	HOOFDKLEUR	NEVENKLEUR	TEXTUUR	GEVLEKT
OVEE-21	3	1	4000	1	LG	XXX	XXX			BR	OR	LZ1	WAAR
OVEE-21	5	1	999	1	REC	RHK	XXX			BL	GR	LZ1	

Bijlage 5 Gedetailleerde sporenkaarten

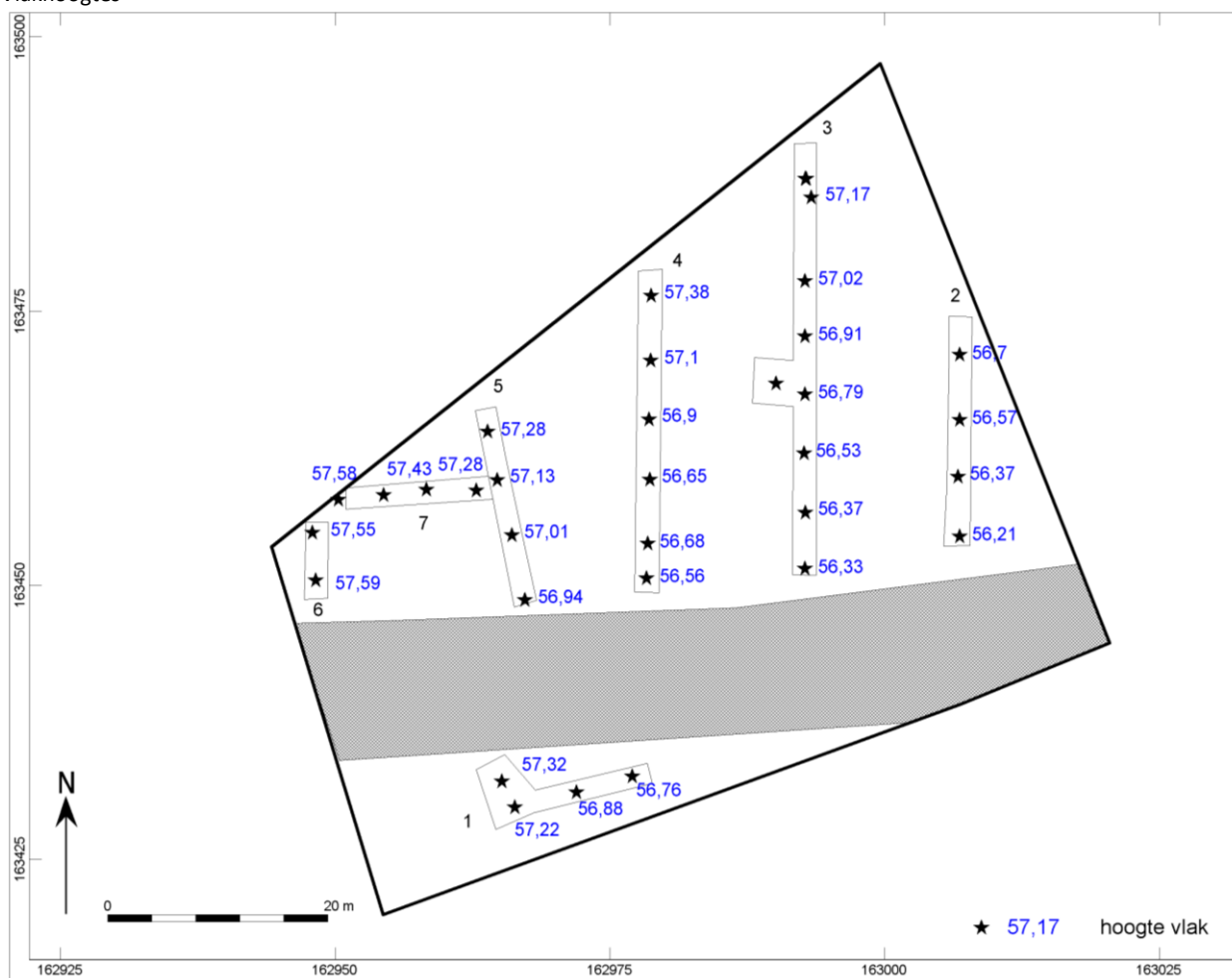

Bijlage 6 Vlak- en maaiveldhoogtes

Maaiveldhoogtes

Vlakhoogtes

Bijlage 7 Beschrijving referentieprofiel

Referentieprofiel:	1	Landgebruik:	Weide
Datum:	26 april 2021	Vegetatie:	Gras
Type onderzoek:	Proefsleuven	Bodemclassificatie:	ADp
Profielkolom nummer	2.1	Fotonummer:	1
Projectcode:	2021D201	Afbeeldingsnummer foto('s):	OVEE-21-0010 t/m OVEE-21-0011
Weersomstandigheden:	Zonnig, 10 graden		
Beschrijver:	J.Huizer		
x-y-coördinaten (Lambert EPSG:31370):	163.005,609/ 163.473,823		
z-coördinaat (m t.o.v. TAW):	57,25		

nummer	aardkundige eenheid	bovengrens (cm onder mv)	ondergrens (cm onder mv)	nat/droog beschreven	textuur	zandmediaan	kleur (visueel)	kleur (Munsell)	fenomenen	grensduidelijkheid	grensregelmatigheid	interpretatie (aardkundige eenheid)
1	0	40		droog	Leem (A)	Fijn zand (Z1)	Donker grijsbruin	/	bouwvoor	duidelijk	regelmatig	Aph
2	40	160		droog	Leem (A)	Fijn zand (Z1)	Bruin gevlekt	/	colluvium	duidelijk	regelmatig	Coll.
3	160	200 (putbodem)		nat	Leem (A)	Fijn zand (Z1)	Licht bruingrijs gevlekt	/	inspoelingslaag	/	/	Bt

Referentieprofiel:	2	Landgebruik:	Weide
Datum:	26 april 2021	Vegetatie:	Gras
Type onderzoek:	Proefsleuven	Bodemclassificatie:	ADp
Profielkolom nummer	5.1	Fotonummer:	10
Projectcode:	2021D201	Afbeeldingnummer foto('s):	OVEE-21-0041 t/m OVEE-21-0042
Weersomstandigheden:	Zonnig, 10 graden		
Beschrijver:	J.Huizer		
x-y-coördinaten (Lambert EPSG:31370):	162.961,957/ 163.466,231		
z-coördinaat (m t.o.v. TAW):	57,87		

nummer	aardkundige eenheid	bovengrens (cm onder mv)	ondergrens (cm onder mv)	nat/droog beschreven	textuur	zandmediaan	kleur (visueel)	kleur (Munsell)	fenomenen	grensduidelijkheid	grensregelmatigheid	interpretatie (aardkundige eenheid)
1	0	30		droog	Leem (A)	Fijn zand (Z1)	Donker bruingrijs	/	Bouwvoor	duidelijk	regelmatig	Aph
2	30	150		droog	Leem (A)	Fijn zand (Z1)	Bruin gevlekt	/	Colluvium	duidelijk	regelmatig	Coll.
3	150	170	(putbodem)	nat	Leem (A)	Fijn zand (Z1)	Oranjeblauw	/	Gereduceerde moederbodem	/	/	C

Bijlage 8 Afkortingen in de database

REFERENTIELIJSTEN

Versie 1.6

AARD SPOOR

Aard van het spoor

<u>Code</u>	<u>Omschrijving</u>
AKR	(oude) akkerlaag
AWC	aardewerkconcentratie
BA	balk
BES	beschoeiing
BG	borgat
BKS	bekisting
BOC	botconcentratie
BPA	beschoeiing, palen
BPL	beschoeiing, planken
BPT	berput/bierkelder
BRL	brandlaag
BU	bustum
BU N	visbun
BV	bouwwoor
CR	crematiegraf
DIG	dierbegraafing
DK	drenkkuil
DLT	doorlaat (door een muur)
DP	depressie
DR	drain
EG	erfgreppel
ES	esdek
FU	fuik
GA	gracht
GE	geul
GHE	grafheuvel
GR	greppel
GRK	grafkuil
GT	goot
HA	haard
HAK	haardkuil
HG	huisgreppel
HKC	houtskoolconcentratie
HI	hoefindruk
HO	hout
HU	hutkom
IN	inhamatiegraf
KEL	kelder
KGO	ovale kringgreppel
KGR	ronde kringgreppel
KGV	vierkantekringgreppel
KL	kuil
KS	karrenspoor
LAK	laklaag
LAT	latrine
LG	laag
LO	oplooiingslaag
LS	stortlaag
MI	muurinsteek
MR	muur
MSK	mestkuil
MST	muursteen
MU	muuruitbraak
NV	natuurlijke verstoring
NVD	dierlijke verstoring
NVP	plantagerdverstoring
OV	oven
PA	houten paal
PAK	paal met paalkuil
PG	paalgat
PGK	paalgat met paalkuil
PK	paalkuil
PL	plank
PLW	plagenwand
PO	poel
POE	poer
POT	pots tal
PS	ploegspoor
PSE	ploegspoor, eergebouw
PSK	ploegspoor, keerploeg
REC	recent

SG	standgreppel
SI	silo
SL	sloot
SPB	spaarboog
SPG	spitsgracht
SS	spitspoor
ST	steen
STC	steenconcentratie
VL	vlek
VR	vloer
VSC	vuursteencencentratie
VW	vlechtwerk
WA	waterput
WG	weg
WK	waterkuil
WL	wal
WOO	woonlaag
XXX	onbekend

COUPEVORM

Vorm van de onderkant van het spoor in de coupe

<u>Code</u>	<u>Omschrijving</u>
ONR	onregelmatig
PNT	punt
RND	ronde
VLK	vlak
KOM	komvormig
REV	revolvertas
VRK	vierkant
RHK	recht hoekig
NG	nietgecoupeerd

VLAKVORM

Vorm van het spoor op het horizontale vlak

<u>Code</u>	<u>Omschrijving</u>
LIN	lineair
ONR	onregelmatig
OVL	ovale
RHK	recht hoekig
RND	ronde
SIK	sikkelvormig
VRK	vierkant

KLEUR

Duiding van de kleur

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
BE	beige
BL	blauw
BR	bruin
GL	geel
GN	groen
GR	grijs
OR	oranje
PA	paars
RO	rood
RZ	roze
WI	wit
ZW	zwart

Daarnaast:

D	donker
L	licht
SCH	schoon
VL	vuil
ZR	zeer

DBRGR = donkerbruin grijs (hoofdkleur is dan grijs)

INSLUITSEL

Aard van een insluit sel van een vulin g

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AS	as
AW	aardewerk vaatwerk
BOT	bot (geen s chelp)
BS	baksteen
BW	bou waardewerk (baksteen, dakpan, tegel)
FE	ijzeroer
FF	fosfa at
GL	glas
HK	hout skool
HL	hutte nleem
HT	hout
KI	kiesel
LR	leer
MET	metaal
MN	mang aan
NS	natu ursteen
OKR	oker
SCH	schel p
SL	slak
VKL	verbrande klei
VST	vu u rsteen

TEXTUUR

Textuur van een vulling met NEN-c lassificatie

<u>Code</u>	<u>NEN</u>	<u>Referentie</u>
K	K	klei
ZK	Ks1	zwarte klei
MK	Ks2	matig zwarte klei
LK	Ks3	lichte klei
Z- K		zandige klei
ZI		zavel
ZZI	Kz1	zwarte zavel
MZI	Kz2	matig licht e zavel
LZI	Kz3	lichte zavel
L	L	leem
SL	Lz1	siltige leem
Z- L	Lz3	zandige leem
V	V	veen
V1	Vk3	venige klei
V2	Vk1	kleiig veen
V3	VKM	mineraalarm veen
Z-V	Vz1	zandig veen
Z	Z	zand
FZ	Zs 1	fijn zand
MZ	Zs 1	middelgrof zand
GZ	Zs 1	grof zand
ILZ	Zs2	iets lemig zand
LZ	Zs 3	lemig zand
IGH Z	g1	iets grind houdend zand
MGH Z	g2	matig grind houdend zand
SGH Z	g3	sterk grindhoudend zand
V- Z	Vz3	venig zand
G	G	grind
FG		fijn grind
GG		grof grind
IZHG	Gz1	iets zandhoudend grind
MZH G	Gz2	matig zand houdend grind
SZH G	Gz3	sterk zand houdend grind
ST		steen
HT		hout
H0	h1	hum ushoudend
H1	h2	matig humeus
H2	h3	hum usrijk

INHOUD

Aard van het materiaal van een vondst

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AW	aardewerk vaatwerk
AWG	gedraaid aardewerk
AWH	handgevo rmd Aardewerk
BAK STN	baksteen
DAKPAN	dakpan
AXB	bot (geen s chelp)
OMB	bot menselijk
ODB	bot dierlijk
CREM	crema tiereste n
BOUWMA	T bouwaardewerk (keramisch, geen steen)
COP	copr oliet
GLS	glas (ge en slak)
HK	hout skool
HT	hout (geen hou tskool, geen plantaardige resten)
KER	keramische objecten (weef gewichten e.d.)
OD L	leer
MXX	metaal (geen slak)
MC U	ko per/b ron s
MFE	ijzer
MP B	lood
MIX	gemengd
SXX	natu ursteen (geen vu ursteen)
PIJP	pijpenkop pen en -stele n
SCH	schel p
SLAK	slak ken
TEGEL	tegel
OTE	textiel, tou w
HU TTLEM	verbrand e klei (geen lemen gewicht en)
SVU	vuurs teen
XXX	overig

MONSTER

Aard van een monster

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
MA	monster algemeen
MAR	monster artropoden
MB OT	monster bot
MC14	monster voor ¹⁴ C-datering
MC H	chemisch monster
MCR	crematiemonster
MD	monster voor dendrochronologisch onderzoek
MDIA	diatomeeënmonster
MDNA	DNA-monster
MFF	fosfaatmonster
MH K	hout skoolmonster
MHT	houtmonster
MP	pollen monster
MSC	schelpenmonster
MSL	monster slijpplaat
MZ	zadenmonsters voor botanisch onderzoek

VERZAMELWIJZE

Manier waarop een vondst of monster is verzameld.

<u>Code</u>	<u>Referentie</u>
AA C	aanleg coupe (handmatig schaven)
AAN V	aanleg vlak of profiel (handmatig)
BIG B	big bag
COUP	couperen (handmatig)
DETC	detectorvondst
LICH	lichten (vondst met omringende grond integraal verwijderd)
MA A	machinale aanleg
MA F	machinale afwerking (of machinaal couperen)
MSCH	machinaal schaven
PUNT	puntvondst (ingemeten)
SCHA	uitschaven (handmatig)
SPIT	uitspitten (handmatig)
TROF	troffelen